

עין משפט‏‏^{**ג**}‏‏
נר מצוה

מוז:

ר"ן

השותפין פרק המישי נדרים

רש"י

מסורת הש"ם

^(א) שייך למתני' דלעיל
כע"פ (ב) צ"ל בתרא דביבא,

❖❖❖

הגהות הב"ח

^(א) גמ' מחלוקת בבייש בו בדי'
בה: (ג) רש"י ד"ה אצל בבזיר וכו' משמע גמי בביציר ואית וכו' והכי משמע ליה תפיסת יד דלאת ליה:

❖❖❖

פירוש הרא"ש

במחלוקת שיש בה בדי' חלוקה. ד' אמות לכל אי' כיון דאפשר בחלוקה לא סמיכין לבזירה: במחלוקת בשאין בה בדי' חלוקה. דכיון דאי אפשר לחלק אית ליה לנאצי' דסמיכין לבזירה: למחצה לשליש ואי אפשר לחלק ולרביעי. שחולקים כן השכר ביניהן: אבל בבבזיר לא. אס' למשכיר פחות משליש בשכר לא מקרי תפיסת יד ויס"ג אצל בנינים לא וה"פ אס' שייך המשכיר לעצמו שיש לו כח ליבש צבית המרחץ בינים של יוצר כדאמרינן בנזואו נשך (ב"מ דף עד.). על הבינים של יוצר משקיעם ככסף וכנגד זה מלאכה קטנה דבית הדג לא מיקרי בהם תפיסת יד: דמקבל בשבסקא. שהשוכר עותן גם מס' של המרחץ ובית הדג דהוי שכירות כביא' כדאמר בפרק הדג עס העובד כוכבים (עירובין דף סג.). היכי דמי שכירות כביאה צמודהקי ואזוגנטי פי' שנותן השוכר מס' ואי נסתלק בעל הבית לגמרי ואית דגרסי בשבסקא שנותן השוכר דבר קלוג למשכיר ואין לו בחלק שמכירת השוכר:

ז א מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טושי"ע י"ד סימן רכו סעיף א':
ח ב מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה יב סמג לאוין רמב טושי"ע י"ד סי' רכא סעיף ו':

תוספות

במחלוקת בבייש בו בדי' חלוקה. דלא מחתיש בחלוקה שיכול לטוף את חבירו לחלוק לכן לא קנסוהו רבנן אצל אין זה דין חלוקה שאין יכול לטוף את חבירו קנסו רבנן: אמר רב הונא הלכה דבב"י אליעזר בן יעקב. וקסא דבפרק בתרא^(א) פסקינן כרבי אושעיא דלומר כדאורייתא אין בזירה דגרבינן יש בזירה והכא דלאורייתא הוא ומפרש ר"ת דהא דפסקי' כרבי אליעזר בן יעקב לא מטעם דיש בזירה אלא משום דיותר מותר בזירה הנאה וכשהדיוט זה את זה מדריתם הרגל לא נאסרו ואי"כ לפי זה שאס' אסור עגמת דברים אסורין ליכנס לחצר ולדעס מן השוק שאסר מותר ליכנס דיותר מותר ור"י פי' דפסקינן שפיר מטעמה דיש בזירה ובגיזה (דף נא): לא פסקי' כר' אושעיא אלא ממאי' דלמר' דגרבינן יש בזירה הילכך שותפין שנדרו דריסת הרגל מותרין בחצר ולדעס מן השוק מותר הנאה מחבירו אסור ליכנס דיותר אסור דאשכחן סתמא בפרקין דלעיל דיותר אסור: למחצה לשליש ולרביעי. שהמשכיר מקבל שליט היות ואין לשוכר כ"א ב' חלקים דנרשותו הוא מקבל ואסור: אבל בבבזיר. פירוש כפחות מותר: אב"י אמר אפילו בבבזיר אסור. כן הגירסא ראשונה: דמקבל בשבסקא. פירוש שמקבל השוכר מן המשכיר בכן וכן לשנה ואיתא ספרי דגרסי אפילו בצנץ פירוש קרקע היוצר כמו על הצנץ של יוצר (ב"מ דף עד.) ורבינן לייבשן צמחתן ואס' גרילות להשכיר לייבש צנץ של משכיר באתו מרחץ הוא תפיסת יד:

מחלוקת נשים זה כדי חלוקה. דרבנן אסרי משום דסברי אין בזירה ולא אמרי' הוצרך הדבר כשמשתמש דגוף החצר קנוי לו לתשמישו משום דכיון שיש זה דין חלוקה בשעת קנייתן לא הוצרך שיהא רשאי זה להשתמש בחלק זה דשמא לא יצא לחלקו ור"א סבר דאפי' צכי הא אמרינן

בזירה לפי שבתחלה כשקנו אותה על דעת כן קנאוה שכל עוד שלא יחלוקו אותה יהא כל גוף החצר קנוי לתשמיש כל אחד מהם: אצל אין זה דין חלוקה דבדי הכל מותר. משום דכיון דאין זה דין חלוקה והדבר ידוע שלעולם תעמוד צמותות ושיש רשות לכל אחד מהם להשתמש זה כל שעה שירצה כ"ע מודו דיש בזירה לפי שרוב קנייה זו הוצרכה מתחילתה ולא דמיא לשאר צבירות דעלמא וכמו שפירשתי אפי' במשנתנינו: אמר ליה רב יוסף והא ביה הכנסת דנמי שאין בו כדי חלוקה דמי ותנן שניהם אסורים בדבר של אותה העיר.

ומפרש ואולי זהא מתנייתן דפרקין

(לקמן מה). דדבר של אותה העיר כגון

דבחצר שאין זה דין חלוקה דבדי הכל מותר מתניתין אמאן תרמייה: אלא אמר רב יוסף אמר ועירי מחלוקה שאין זה כדי חלוקה. רבנן סברי דאפי' צכי הא אין בזירה ור' אליעזר סבר דכיון שאי אפשר לאחד מן השותפין לעכב את חבירו מלהשתמש בו לעולם ולא לכופו לחלוק מתחלה ע"מ כן קנאוה שמהא גופה קנויה לגמרי לכל אחד לתשמישו בשעת תשמישו וכשמשתמש זה אמרי' הוצרך הדבר למפרע שמתחלה היתה קנויה לו לשעה זו וס"ל לר' אליעזר דנאי דבעלמא אין בזירה צכי הא יש בזירה לפי שעיקר הקנייה נתבצרה משעה ראשונה: אצל יש זה דין חלוקה דבדי הכל אסור. משום דכיון שחצר זו לחלוקה היא עומדת אי אפשר לומר שמתחלה קנאוה כולה כל אחד לתשמישו דשמא הא' יכוף את חבירו הלכך אפי' לר' אליעזר בן יעקב אסורין. וכתב הרשב"א ז"ל דלא מיבעיא קודם חלוקה דאסורים אלא אפילו לאחר חלוקה נמי אסורין דליכא למימר כיון שחלקו הוצרך הדבר למפרע שהוא חלקו המגיעו משעה ראשונה והוא לא נאסר אלא בחלק חבירו דא"ה הויה ליה הך בזירה כשאר צבירות דעלמא וקו"ל כדאורייתא אין בזירה וכי"ת מ"מ הא קו"ל כשמואל דאמר (ב"ק ע.) האחין שחלקו לקוחות הן והרי זה כאילו לקחה ממנו דאפילו לקחה ממנו אסורה כדאמר' לעיל (דף נד.): גבי ככרי עליך דלע"ג דיהבי' ניהליה צמתנה כל היכא דלא אפשריה אחר אסור ומכירה הרי היא כמתנה וכדתנן [וע"א] קונס ציתך שאני נכנס שדך שאני לוקח מת או מכרו לאחר מותר הא מכרו לו אפי' באומר קונס ציתך שאני נכנס אסור וזהו דעת הרשב"א ז"ל. אצל הרמב"ם ז"ל כתב בפ"ו מהל' נדרים (ה"ד) הוי שניהן שותפין צחצר אס' יש זה דין חלוקה הרי אלו אסורים ליכנס זה עד שיחלוקו ויכנס כל אי' ואי' לחלקו אלמא ס"ל ז"ל דלאחר חלוקה שרי וגי'ל בטעמו ז"ל דלע"ג דקיי"ל דבדאורייתא אין בזירה אפי"ה אגן סכדי שע"מ כן נשתתפו שלא יוכל אחד מהן לאסרה על חבירו צענין שמהא נאסרת עליו לאחר חלוקה דא"ה אסר עליה נכסי ידידיה ואינו צדין: **במתני'** **א** המודר הנאה מחבירו **ויש לו מרחץ ובית הדג מושכרים בעיר**. ויש לו למדיר מרחץ ובית הדג אלא שהשכירין לאחר: **אס' יש לו כסן פסיסם יד**. למדיר אסור מודר ליהנות מהם דכיון דיש לו למדיר זהם תפיסת יד הוו להו כדדידיה. ובגמרא מפרש היכי דמי תפיסת יד: ואס' אין לו זהם תפיסת יד מותר.

דלאו מדדידיה מתהני אלא [מהשוכרן]. וכתב הרשב"א ז"ל דכי אמרי' דבשאין לו זהן תפיסת יד מותר דוקא כשהוי מושכרין כבר אצל השכירין לאחר מכן לא דלע"ג דתנן בסמוך [לעיל ע"א] לציתך שאני נכנס מת או מכרו לאחר מותר דוקא צמכירה הוא דשרי אצל בשכירות לא דאס' איתא דאפי' בשכירות שרי לימני השכירן וכי"ש מכרן אלא ודאי כל שקדם נדרו לשכירתו אין האיסור מסתלק עיי' שכירות אצל מתני' דהשכירין כבר ולפיכך כל שאין לו זהן תפיסת יד אין האיסור חל עליהם: **גב' וכמה פסיסם יד אמר רב נחמן למאהל שאניש ולרביעי**. דכיון דבעל המרחץ משתכר כפי מה שהמרחץ מרויח הוה ליה כדדידיה: **אצל בנינים מותר**. דרכן היה שבעל המרחץ משתכר בנינים שהצאים לרחוץ שם היו לוקחים אותם ממנו ומש"ה קאמר שאס' אין בעל המרחץ משתכר צביות המרחץ כלל אלא שייך לעצמו אותו ריוח של בנינים [ומותר] לפי שאינו מגוף המרחץ: **אצי אמר אפי' בנינים אסור**. דאפי' כה"ג מקרי תפיסת יד: **היכי דמי דשרי דמקבל בטסקא**. שאינו נוטל חלק הידוע צביות המרחץ אלא שנותן לו שכר דבר קלוג לשנה וכל כה"ג אסתלק ליה בעל המרחץ ממרחצו לגמרי. ואיכא למידק אשמעתין ואפי' כה"ג היכי שרי דהא מ"מ גוף המרחץ של משכיר הוא ויכול לאסור אותו על השוכר עצמו כדאמרינן בערבין בפ' האומר משקלי עלי (דף נא.). המשכיר בית לחבירו והקדישו דהר צו מעלה שכר להקדש ומוקמינן לה כשהקדישו משכיר דשוכר מעלה שכר להקדש ואקשינן התם הדג צו מעלה שכר להקדש היכי דייר צו צמעילה קאי אלמא יכול לאסרה על השוכר כיון שגוף הקרקע שלו וכי"ש שיכול לאסרה על אחרים ובי אין לו זהם תפיסת יד אמאי שרי תרצו בתוספות דאין לה"ג שאס' אסר אותו המרחץ בפ' חייל אסוריה כיון שהגוף שלו כי הויה דפרק משקלי עלי שהקדיש הבית עצמו אצל הכא צמודר הנאה מנכסיו סתם איירי ואין דעתו על מה שהשכיר. ואי קשיא לך דהא לעיל בפרק אין צין המודר (דף מג.) הוה סלקא דעתך דאין דעתו על מה שהפקיר ואדחיה ליה איכא למימר דלא דמי דודאי כשאיסר אוסר נכסיו סתם דעתו על כל מה שהוא צרשותו ולפיכך כיון שאין ההפקר עדיין הפקר ולא המתנה מתנה אף הם ככלל האיסור אצל מה שיצא מרשותו לשעתו בשכירות כיון דהשתא מיהא לאו צרשותיה קאי אין דעתו לאסרו. ור"ת ז"ל תירץ דהויה דפרק משקלי עלי דוקא גבי הקדש ומשום דהקדש מפקיע מידי שעבוד אצל הכא גבי קונמות אע"ג דמפקיעין מידי שעבוד כדאיתא בפ' אע"פ (כתובות נט.) ובפרק בתרא דמכילתין (דף קי:) ה"מ צקונס כללי כעין הקדש אצל צקונס פרטי כיון דלא דמי להקדש אלמנה רבנן לשעבודיה דאידך דלא ליפקע ליה כי היכי דלמר התם דאלמנה רבנן לשעבודיה דבעל וכן הורה ר"ת ז"ל. ואחרים תירצו דהויה דהקדש דפרק משקלי עלי צשלא הקדים שכרו למשכיר וכיון דלא סגיג' שלא יתחייב השוכר לתת שכר להקדש נמא' שיש להקדש יד וחות כלל הבית כמו שהיה למשכיר ולפיכך חל הקדש על הבית וכי דייר ביה צמעילה קאי אצל מתני' כשהקדים שוכר למשכיר שכרו וכיון דאסתלק ליה משכיר לגמרי לא מני' אסר וצירושלמי [פסחים פ"ד ה"ט] נמי מפליג כה"ג צין הקדים לו שכרו ללא הקדים. ובדאי דהויה דפרק משקלי עלי לא קשיא דהתם צמשכיר בית סתם עסקינן ורואיה לדבר דקתני התם נפל חייב להעמיד לו בית ואי צבית זה נפל אזדא אלא ודאי צבית סתם עסקינן ומש"ה פרכינן היכי מני' דייר ביה צמעילה קאי דכיון דלא השכיר לו בית ידוע אלא בית סתם ודאי מני' מקדיש ליה משכיר והייב ליה לשוכר ביתא אחרתא אצל צבית זה ודאי לא מני' משכיר מקדיש ליה דהא אע"ג דהקדש מפקיע מידי שעבוד ה"מ הקדש מוצח אצל הקדש צדק הבית לא כדעת רש"י ז"ל ושלא כדבזי ר"ת ז"ל שהוא סובר שאפי' הקדש צדק הבית מפקיע מידי שעבוד ורואיה לדבר מדאמר בפרק אע"פ [כתובות נט.] ובסוף מכילתין [פ"ו] הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים לכשאפדנה ממך תקדוש דקדשה אלמא דוקא לכשיפדנה אצל קודם לכן לא קדשה הילכך הויה דפרק משקלי עלי לא קשיא כלל אמתניתין. ומיהו אכתי מתניתין לא ניחא דהא קונמות כקדושת הגוף דמיין כדאיתא בפרק אע"פ [כתובות נט:] ובסוף מכילתין [פ"ו:] ואמאי לא מפקיעין מידי שעבוד הילכך לא מפרקא מתני' אלא צחד מהך פירוקי דכתיבנא ואני כבר כתבתי צמשנתיו דאפילו קונס פרטי ואפי' הקדים שכר שוכר מני' משכיר לאסרו עליו ואדחיאנן להו תרי פירוקי בתראי. ואחרים תירצו עוד דהאי מושכרים דהכא לאו מושכרים כעין שכירות

אחר